

Գնա, արի, ման արի..... 6

Երեսդ վարդ լմանի..... 7

Էս գիշեր էրազ տեսա..... 8

Արտի վրի իզը..... 9

Գնա, արի, իմ լուսին..... 10

Շուշո..... 11

Տիկին, արի ընծի լսե..... 12

Օրոր..... 13

Նշանդրեքի երգ..... 14

Արի տանեմ Արազը..... 15

Ծերություն..... 16

Ջան գյուլում..... 17

Կլոր գյուլնա բախան..... 17

Էս աշխարհն էլ երազի պես..... 18

Աշխարհումն ես մեկ այգի ունեցա..... 19

Բուլելի..... 20

Տաճիկը նոր ջուրն անցավ..... 21

Էս իմ յարը քնանկ է..... 22

Քնա մայրիկ, մահս տեսա..... 23

Զոր ու գիշեր..... 24

Տղա ես, աչքի շող ես..... 25

Հանդումը մնաց յարս..... 26

Աշնան գիշեր, գով գիշեր..... 27

Սև կտավատ..... 28

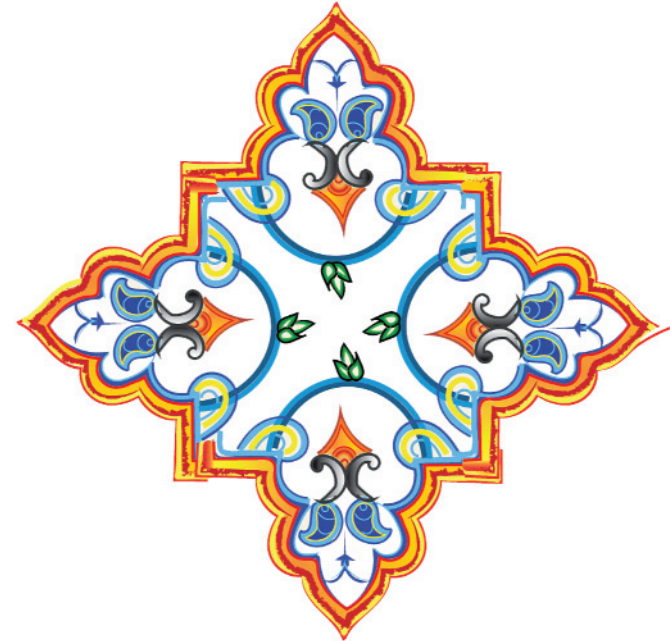
Մանթաշի ձորում..... 29

Հարազատ զավակս..... 30

Մնաս բարով կանաչ գարուն..... 31

Սույն ժողովածուն տպագրվել է «Ծիրանափող» մշակութային, երիտասարդական ԲԿ կողմից իրականացված «Արժևորենք ազգային երաժշտական մշակութային ժառանգությունը Շիրակի մարզում» ծրագրի շրջանակներում:
 Ծրագիրը ֆինանսավորվել է ԲԲ Կրթության, գիտության, մշակույթի, սպորտի նախարարության կողմից:

Շիրակի ժողովրդական երգերի ժողովածու

Պահպանենք և փոխանցենք ազգային երաժշտությունը Շիրակի մարզում

Գյումրի 2020

Առաջաբան

Պատմական, աշխարհաքաղաքական իրողությունների բերումով XIX դ. կեսին – XX դ. սկզբին Շիրակը դարձավ ազգային վառ դիմագիծ կրող արևմտահայության մի զգալի հատվածի նոր հանգրվանը, որտեղ հնարավոր եղավ անդառնալի կորստից փրկել և պահպանել էթնիկ մշակույթի՝ ազգագրության և բանահյուսության հարուստ ժառանգությունը: Վերջինիս ուսումնասիրությունը խորհրդային տարիներից հայ գիտական մտքի տիրույթում է և այսօր էլ որոշակի գիտական հետաքրքրություն է ներկայացնում, քանի որ արևմտահայության հոսքը դեպի Շիրակի տարածաշրջան իր հետ բերել է մշակութային յուրահատուկ վառ գծեր:

Հայրենագրկված արևմտահայության էթնիկ ինքնության կարևորագույն տարրերը դարերի հոլովություն ձևավորվել և զարգացել էին նաև ժողովրդական երգերի մեջ: Արտահայտչական անսահմանափակ հնարավորություններ ունեցող և ժանրային որոշակի համակարգի մեջ զարգացող այս արվեստը հատկապես գյուղական միջավայրում նաև տեղային ավանդույթի բացառիկ կրողն է: Բանավոր ավանդված ժողովրդական երգը համարվում է հոգևոր ժառանգություն, պատմական իշխողություն, ինչպես նաև գեղարվեստական մտածողության տեսակ, որը ցանկացած պահի կարող է նորովի կերպավորվել:

Ըստ Կոմիտասի՝ «Երգաստեղծության շնորհը գեղջուկի համար մի բնատուր պարզև է, ամենքն էլ լավ կամ վատ, խաղ կապել և երգել գիտեն: ... Շինականի համար իր առօրյա ստեղծագործությունն արժեք չունի, հացի ու ջրի պես մի ակամա պահանջ է: Գյուղացին իր երգերի շատ տեսակներն արհամարհում է, ծիծաղում է ուսում առածների վրա, որ խնամքով գրի են առնում, ժողովում են այդ «ճեռոք բաներն ու աղջկա խաղերը»¹:

Ժողովրդական ստեղծագործության գլխավոր նպատակները վեր են գեղարվեստական ոլորտներից, թեև իրականացվում են նախևառաջ գեղարվեստական ճանապարհներով, ինչը կասկածից դուրս է: Ի մի բերելով ժողովրդական երաժշտական ստեղծագործության բազմաթիվ մասնավոր կոչումները՝ ֆոլկլորագետները եզրակացրել են, որ նրա գերագույն գործառույթը «մարդկայնության վերարտադրությունն է մարդու մեջ: Ոչ թե առհասարակ վերացական մարդկայնությունը, այլ բավական կոնկրետ, պատմականորեն տվյալ մշակութային ավանդույթով նախորոշվածը, որին այսպես թե այնպես պետք է հաղորդակցվի յուրաքանչյուր ձևավորվող անհատականություն»²:

1. Կոմիտաս, Հոգևածներ և ուսումնասիրություններ, Երևան, 1941, էջ 15:
2. Алексеев Э. Фольклор в контексте современной культуры, Москва, 1988, стр. 170.

Մնաս բարով կանաչ գարուն

Մր - նաս բա - րով կա - նաչ գա րուն, մը-նաս բա - րով բա-լա
3 ջան, հե-ռա-նա- լով ես ձե-գա-նից կիջ-նեմ խո - րունկ գե-րեզ - ման,
6 հե-ռա-նա-լով ես ձե-գա-նից մայ-րիկ ջան, կիջ-նեմ խո-րունկ գե-րեզ-ման:
9 <ան-կար-ծա-կի հի-վան-դա-ցա, գոս-պի-տա - լում պառ-կե-ցա, ե-կեք, տե-սեք ազ
12 բա-րե-կամ, որ ես կիջ - նեմ գե-րեզ-ման, գե-րեզ-մա-նիս քա-րի վը-րա
14 ծա - դիկ ցա - նիր մա - մա ջան, ծա - դիկ ցա - նիր ար-ցունք
16 թա - փիր, ես ջա - հել եմ մա - մա ջան:

Մարգարյան Լիզա Գուրգենի
Ծնվել է 1935թ. Քարաբերդում: Նախնիները գաղթել են Մուշից՝ 1915թ.:
Կրթությունը՝ ութնամյա:

Հարազատ զավակս

Մարգարյան Լիզա Գուրգենի
 Ծնվել է 1935թ. Քարաբերդում: Նախնիները գաղթել են Մուշից՝ 1915թ.:
 Կրթությունը՝ ութնամյա:

30

Այսպիսով, կարելի է պնդել, որ ժողովրդական երգը, ինչպես առհասարակ ժողովրդական ստեղծագործությունը, ապրում և գործառվում է գրեթե օրգանական բնության օրենքներով: Ուրեմն, որպես «կենդանի օրգանիզմ», ժողովրդական երգը գոյակցում է արտաքին երևույթների որոշ տարրերի հետ, դրանց յուրացման շնորհիվ պահպանելով ստեղծագործության հորինվածքի ողնուցը կամ հենքը:

Ժամանակը շատ բարդ ու ազդու գործոն է ավանդական, ոչ նյութական մշակույթի ցանկացած դրսևորման, առավել ևս ժողովրդական երգի գոյատևման և պահպանման գործում: Ժողովրդական երգի կենսատու միջավայրի փոփոխման և մշակութային էկոլոգիային սպառնացող որոշ հիմնախնդիրների համատեքստում փորձել ենք դիտարկել Շիրակի մի շարք գյուղական համայնքներում «ապրող» երգային բանահյուսության առանձնահատուկ դրսևորումներին: Հիմնվել ենք 2020թ. ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության ֆինանսավորմամբ, «Ծիրանափող» հասարակական կազմակերպության կողմից իրականացրած ազգագրական, բանահյուսական արշավախմբերի նյութերի վերլուծության վրա: Ծրագրի շրջանակներում բանահավաքչական աշխատանքներ են իրականացվել Շիրակի մարզի Արթիկի տարածաշրջանի շուրջ 15 գյուղական համայնքներում: Ձայնագրվել, նոտագրվել և մշակվել են մոտ 50 երաժշտական բանահյուսական նմուշներ, որոնք աչքի են ընկնում ժանրային բազմազանությամբ:

XXIդ. սկզբին, չնայած համաշխարհայնացման արդի գործընթացների ներգործությանը /հեռուստացույց, համացանց, կապի այլ միջոցներ/, Շիրակի տարածաշրջանի ցանկացած գյուղում հնչում են ժողովրդական երգեր՝ տեղային նմուշների գերակայությամբ: Նյութի կրողներն ու կատարողները հիմնականում տարեց և ծեր անձինք են, որոնք սուրբ մասունքների նման են վերաբերվում ավագ սերնդից իրենց ժառանգած երգային նմուշներին:

Այսպիսով, մեզ հետաքրքրող երգերի մի մեծ խումբը պետք է դիտել որպես նախորդ սերունդներից հաջորդին փոխանցված ժառանգություն: Հետևաբար, այս երգերը մեծ մասամբ ապրում ու գոյատևում են որպես հիշողություն: Սրանով է պայմանավորվում երգերի ժանրային համակարգի փոխակերպված պատկերը. պահպանվել են ընտրովի, նախասիրված ժանրերը:

Այստեղ տեղին է մեջբերել երաժշտագետ Ա.Փահլևանյանի կողմից կատարված դիտարկումները խնդրո առարկայի շուրջ. «Ժամանակի ստիպմունքով որոշ ժանրեր դուրս են մղվում ժողովրդի երաժշտական կենցաղից: Բանահյուսական ժանրը ժամանակի համեմատ վրիպում է մի քանի պատճառով.

ա) կորցնում է իր ստեղծագործական հողը, այն պարտադիր պայմանները, որոնց մեջ ծնվում է այն, զարգանում, փոխանցվում, այսինքն՝ կտրվում է իր պատմաաշխարհագրական, սոցիալ-հոգեբանական հիմքերից /վիպերգեր, պատմական երգեր, պանդխտության երգեր/,

բ) կորցնում է իր ֆունկցիան /հոգևոր, ծիսական, աշխատանքային երգեր/,

3

գ) սոցիալ-հոգեբանական գործոնների փոփոխության հետ դուրս է գալիս մարդու արվեստը նկատման համակարգից, որպես ժանր դադարում է հոգևոր պահանջ լինելուց /օրորոցային, մանկախաղաց, առտնին-աշխատանքային կենցաղային երգեր/,

դ) երաժշտական-բանաստեղծական բարդ կառուցվածքը պահանջում է կատարողական բարձր մակարդակ, գրեթե մասնագիտական-ավանդական փոխանցում և բացառում է պատահական կրող ու կատարում, ավանդի հեշտ փոխանցում /հայրեն, վիպերգային, աշխատանքային, ծիսական, աշուղական/»³:

Իր ժանրային կենսունակությամբ բացառիկ տեղ է գրավում **պարերգի** ժանրը: Հայ բազմադարյա մշակույթում մեծ է եղել ժողովրդական գեղջկական պարերգերի երաժշտական, պարային ու բանաստեղծական արվեստի նշանակությունը՝ որպես ժողովրդի արվեստի ամենահարազատ, ամենահուսալի ու կենարար ելակետային ակունք:

Շիրակի տարբեր համայնքներում այն այսօր էլ հանդիպում է **խաղ, խանա, քաղալո, մանի** անվանումներով: Տարածված են ինչպես կրկնատողերով և կրկնակներով, այնպես էլ առանց կրկնությունների խաղիկները՝ պարզ մեղեդային հորինվածքներով: Դրանց որոշ նմուշներ առանձնացել են տարբեր ծիսակարգերից և ապրում են ինքնուրույն կյանքով: Կարևոր արտահայտչականություն ունեն շեշտված վանկերի համաչափ և ոչ համաչափ հարաբերակցությունները:

Ժանրի կենսունակությունը պայմանավորված է նախ՝ կրկնակների ու կրկնատողերի բանաձևված բաղադրիչների առկայությամբ, ապա նաև բովանդակային բազմազանությամբ: Այս է պատճառը, որ պարերգի ժանրին են միահյուսվել նաև ծիսական և կենցաղային տարբեր իրավիճակների երգեր: Փոքրիկ խաղիկների կողքին պահպանվել են նաև ծանր պարերգերի՝ գովընդների եզակի նմուշներ:

Բազմազան են նաև **ծիսական** երգերը, որոնց մեջ գերակշռում են հարսանեկան և Համբարձման ծեսի երգերը: Բազմատեսակությամբ և կենսականությամբ է պայմանավորված նաև դրանց նորովի ծիսականացումը հատկապես հարսանեկան ծիսակարգում: Այս նմուշները հատուկ վերլուծության կարիք ունեն, քանի որ դրանցից շատերի մեղեդիները տիպականացվել և յուրօրինակ ինքնուրույն կյանքով են ապրում՝ հարմարեցվելով նոր անհատ հեղինակի բանաստեղծությանը: Երգերի բանաստեղծական տեքստերում գերակշռում է գրական հայերենը, ինչը վկայում է դրանց նախնական տարբերակների փոխակերպումների մասին: Կարծում ենք, որ այս երևույթը ոչ միայն ժամանակի և նոր միջավայրի արդյունք է, այլև՝ աշուղական երգերից ազդվելու հանգամանք:

3. «Թալին. Հայկական ժողովրդական երգեր և նվագներ», կազմողներ՝ Ա.Ս.Փահլևանյան, Ա.Սահակյան, Երևան, 1983, էջ18:

Մանթաշի ձորում

Ձուր է գա - լիս ծափ տա - լով, Մանթաշի ձո - րում քը-նել է յա -

8
րըս: Յա - ռիս դեմ - քին ծով ծաղ - կունք, ալ վարդի հո - տից

15
հար - բել է մա - րա - լըս, հար - բել է մա - րա - լըս, հար - բել է մա -

20
րա - լըս, հար - բել է մա - րա - լըս, հար - բել է ջե - րա - նըս:

**Ձույգ այտերիդ վրա փոսեր,
Այտդ վարդի հետ կխոսեր,
Սիրուն փոսեր գեշ մարդերուն,
Պագ մե ի տալ շատ ափսոս էր,
Սրտիցս արյուն կհոսեր:**

**Գովքը կուգա Բուլանդխա,
Աղջիկ քնքուշ, քան մանանա,
Քամին զարկե ծոցիդ, բանա,
Երես տեսնի, աղոթք մոռնա,
Անհավատն ինչպես հայ դառնա:**

Պողոսյան Հենգել Արարատի
Ծնվել է 1950թ. Սպանդարյանում: Նախնիները՝ Կարսից են:
Կրթությունը՝ բարձրագույն:

Մև կտավատ

Կա-պուտ ծա-ղիկ սև կը - տա-վատ, հա-սել է թա-փում է հան-դը, հա-սել է թա-փում է

9 հատ, հատ, աղ - ջիկ պաշ-տիմքն լույս հա - վատ, հա - սել է թա -

14 փում է հատ, հատ, տը - դա, պաշ-տիմքն լույս հա - վատ:

Ձույգ այտերիդ վրա փոսեր,
Այտդ վարդի հետ կխոսեր,
Սիրուն փոսեր գեշ մարդերուն,
Պագ մե ի տալ շատ ափսոս էր,
Սրտիցս արյուն կհոսեր:

Գովքը գուկա Բուլանդխա,
Աղջիկ քնքուշ, քանց մանանա,
Քամին զարկե ծոցիդ, բանա,
Երես տեսնի, աղոթք մոռնա,
Անհավատն ինչպես հայ դառնա:

Պողոսյան Հենգել Արարատի
Ծնվել է 1950թ. Սպանդարյանում: Նախնիները՝ Կարսից են:
Կրթությունը՝ բարձրագույն:

Ազգաերաժշտաբանական տարբեր հետազոտություններում առանձնա-
հատուկ տեղ են գրավում բանավոր ավանդույթի ստեղծագործությունների
կենսական գոյաբանության խնդիրներն ու դրանց ուսումնասիրության մեթո-
դաբանական յուրահատկությունները: Ժողովրդական ստեղծագործության
մեջ դասական ժառանգություն է համարվում ոչ թե երգերի ընտրանին, այլ
յուրահատուկ երաժշտաարտահայտչական գեներտիկ ֆոնդը, որը բնագործեն
պաշտպանվում է՝ ազգամիջյան հետաքրքրությունների ու փոխազդեցու-
թյունների ակտիվության պայմաններում:⁴ Գրառված, ձայնագրված ժո-
ղովրդական երգը կարող է գոյատևել բավական երկար ժամանակ: Սակայն
ավանդույթը՝ երգաստեղծության ստեղծարար մեխանիզմը, որը հիմնված է
դարավոր գեներտիկ հիշողության և փորձի վրա, կարող է գոյատևել միայն նոր
երգերի ստեղծման և կատարման պայմանների առկայության դեպքում:

Շիրակի արդի բանահյուսության մեջ թեև սակավաթիվ, սակայն երգաս-
տեղծության կենդանի ավանդույթով ստեղծված երգերի նմուշներ հանդիպում
են: Պրանք, անշուշտ, անհատ երգասացների տաղանդի արգասիքն է: Կարևոր
է այն, որ այդ երգերը, արարվելով համայնքային միկրոմիջավայրի մեջ, կա-
տարվում են որպես ավանդական դասական նմուշներ:

Այս առումով բացառիկ տեղ են գրավում **օրորներն** ու **ողբերգերը**, որոնց
ժանրային առանձնահատկությունները հնարավորություն են տալիս ասա-
ցողին ազատորեն ստեղծագործելու և անկաշկանդ շարադրելու երաժշտա-
բանաստեղծական հորինվածքը՝ ըստ տվյալ պահին ունեցած ապրումների
և զգայական վիճակի: Թեև ասացողներից շատերը հղում են կատարում
իրենց մեծերից լսած նմուշներին, սակայն պարզ վերլուծությունից անգամ
ակնառու է դրանց հանկարծաստեղծ անհատական բնույթը, ինչը նաև լավա-
գույնս վկայում է երգաստեղծության ավանդույթի կենսականության ու ինք-
նատիպ դրսևորումների մասին:

Ծրագրի ղեկավար՝ Ղարիբ Հարությունյան
Ծրագրի փորձագետ-նոտագրող՝ Հասմիկ Հարությունյան

4. Фомин В. Способ существования музыкального произведения и методология сравнительного анализа, // Музыкальное искусство и наука. Москва, 1973, вып. 2.

Գնա, արի, ման արի

Գն-նա, ա - րի, ման ա-րի, վայ, մե-րիկ մե-րիկ, վայ, մե - րիկ: Սար ե - լի յա -

6
րդդ գը-տի, եփ կեր-թանք դե - պի հայ - րե - նիք, է - կել են ու կը-տա նին,

11
վայ, մե-րիկ, մե - րիկ, վայ, մե - րիկ: Սար ե - լի յա - րդդ գը-տի,

15
եփ կեր-թանք դե - պի հայ - րե - նիք, վայ, մե-րիկ, մե - րիկ,

18
վայ, մե - րիկ, եփ կեր-թանք դե - պի հայ - րե - նիք:

Հովհաննիսյան Մանյա Վազգենի
Ծնվել է 1935թ. Լեռնակերտում: Նախնիները՝ Մուշից ու Ալաշկերտից են:
Կրթությունը՝ թերի միջնակարգ:

Աշնան գիշեր, զով գիշեր

Աշ- նան գի - շեր, զով գի - շեր,

5
Լու - սո ջան, ֆայ - տոն մի քե - րե:

Շաղն իջե, գետին մխշե,
Էկել է Արագն, անցել է:

Լուսո ջան, ֆայտոնն էկել է,
Էկել է, Արագն անցել է:

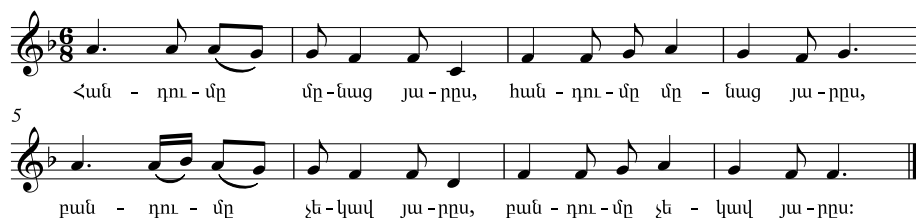
Ծաղկի նման բացվել ես,
Լուսո ջան, ֆայտոնն էկել է:

Պողոսյան Հենգել Արարատի
Ծնվել է 1950թ. Սպանդարյանում: Նախնիները՝ Կարսից են:
Կրթությունը՝ բարձրագույն:

Հանդումը մնաց յարս

 Հան - դու - մը մը - նաց յա - րըս, հան - դու - մը մը - նաց յա - րըս,

 5

 բան - դու - մը չե - կավ յա - րըս, բան - դու - մը չե - կավ յա - րըս:

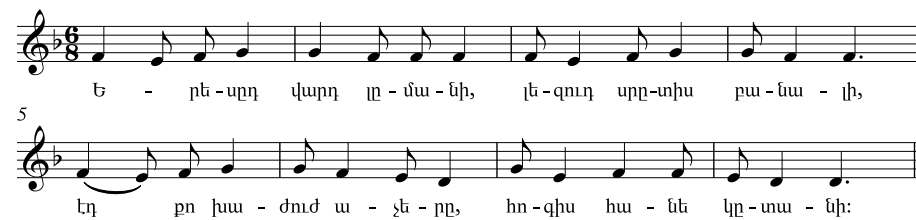

Հովհաննիսյան Մանյա Վազգենի
 Ծնվել է 1935թ. Լեռնակերտում: Նախնիները՝ Մուշից ու Ալաշկերտից են:
 Կրթությունը՝ թերի միջնակարգ:

Երեսդ վարդ լմանի

 Ե - րե - սըդ վարդ լը - մա - նի, լե - գուդ սըր - տիս բա - նա - լի,

 5

 եդ բո խա - ժուժ ա - չե - րը, հո - գիս հա - նե կը - տա - նի:

Վարդ ես տանում, ինչ անեմ,
 Մարգարիտը ինչ կանեմ,
 Յարիս բերեք, որ տեսնիմ,
 Ալ այլուղը ինչ կանեմ:

Հովհաննիսյան Մանյա Վազգենի
 Ծնվել է 1935թ. Լեռնակերտում: Նախնիները՝ Մուշից ու Ալաշկերտից են:
 Կրթությունը՝ թերի միջնակարգ:

Էս գիշեր էրագ տեսա

Էս գիշեր էրագ տեսա, արտեղ-ըր վա-րած տեսա, ա-մոթ քե-զի այ տը-ղա,
 7 քու յա-րին տա-րած տը-ղա: Գը-նա-ցիր ու մը-նա-ցիր, իմ մա-սին չը-մը-տա-ծիր,
 13 վայ, մե-րի-կըղ մեռ - նի: Գը-նա, ման ա - րի, ա - րի, գիշեր-նե -
 18 ըր տուն ա - րի, գիշեր-նե - ըր տուն ա - րի, վայ, մե-րի-կըղ մեռ - նի:

Հովհաննիսյան Մանյա Վազգենի
 Ծնվել է 1935թ. Լեռնակերտում: Նախնիները՝ Մուշից ու Ալաշկերտից են:
 Կրթությունը՝ թերի միջնակարգ:

Տղա ես աչքի շող ես

Տը - դա ես, աչքի շող ես, ա - րե-վըղ մեռ-նիմ, ինչ ի-մա - նամ դու գող ես,
 7 քա - րե - վըղ մեռ - նիմ, թըմ-րե-ըր բու - սավ սո - կոն, ա - րե - վըղ
 12 մեռ - նիմ, նա-նրս կը - թը - խե բո - քոն, քա - րե - վըղ մեռ - նիմ:

Հովհաննիսյան Մանյա Վազգենի
 Ծնվել է 1935թ. Լեռնակերտում: Նախնիները՝ Մուշից ու Ալաշկերտից են:
 Կրթությունը՝ թերի միջնակարգ:

Չոր ու զիշեր

4 Չոր ու զի-շեր ար-դար սե-րով կյան-քըս ի-գուր ան - ցավ զը-նաց:

7 Բախտ կա եր-կար, բախտ կար խիստ կարճ, բախտ կար ինչ-պես զար-նա - ն ծա-ղիկ,

10 վարդ կար ինչ - պես վառ-վառ ֆա-նառ ի-մըս կո թա-ցավ ինչ ա-նեմ:

14 Իմ կա-թո-զին, ան-նը-մա - նին սե-րը ցեց է դա-ռել,

սրբ-տով սի թած սի - թե-կա-նի դար-դը միտս է ըն - կե, աշ-խարհ:

Ճավոռյան Անահիտ Արտաշեսի
 Ծնվել է 1956թ. Փանիկուն: Նախնիները Կարինից են:
 Կրթությունը՝ միջնակարգ:

Արտի վրի իզը

7 Ար-տի վը-րի ի - զը, ար-տի վը-րի ի - զը, ջա-հել-նե-րի մեղ - քը

13 պա-ռավ-նե-րի վի - զը: Հե-րիք խո-սես գյա-վա-զա, ար-տի վը-րի ի - զը,

20 ար-տի վը-րի ի - զը, ջու ըը բեր-նեղ կը-վա-զա, պառ-վը-նե-րի մեղ-քը ջա-հել-նե-րի-

26 վի - զը: Սե-դա - նի վը - թի կո - ճը, ար-տի վը-րի ի - զը, ար-տի վը-րի

ի - զը: Խաղ է ա-սում թո-րո - ճը, պառ-վը-նե-րի մեղ - քը ջա-հել-նե-րի վի - զը:

Մանուկյան Թամար Գուրգենի
 Ծնվել է 1966 թ.: Նախնիները Սպանդարյանից են:
 Կրթությունը՝ միջնակարգ:

Գնա, արի, իմ լուսին

9 Գը - նա, ա - րի, իմ լու - սին, մեռ - նիմ թո թոյ ու բու - սին,
 17 գը - նա ման ա - րի ա - րի, ման ա - րի յա - ըրս գը - տի,
 ման գամ ա - նեմ, ման ա - նեմ, ել - նիմ տու-նը խաղ ա - նեմ:

Սմբատյան Սվետլանա Վաղարշակի
 Ծնվել է 1942թ. Քարակերտում, բնակվում է Իսահակյան գյուղում:
 Նախնիները՝ Սարակապից են: Կրթությունը՝ 7-ամյա:

Քնա մայրիկ մահս տեսա

5 Քը - նա մայ-րիկ, մա-հրս տե - սա ե - րա - գով, ու-գում
 10 էի պատ-մել մա-մա ջան, մե - ռա մու րա - գով: Մա-մա ջան, վեր-ջի ժամն
 14 է, ախ է - րի ու լաց, բա-ժան-վում եմ ձե - գա-նից, մու-րա
 17 - գիս չը-հա-սած: Բա-ժան-վում եմ յա - րից, ա - նուշ բա - լե -
 21 քից, դուռ դըր - կից - նե - րից, ազգ բա - րե - կա-մից: Մա - մա ջան, վեր-ջի ժամն է,
 24 ախ է - րի ու լաց, բա-ժան - վում եմ ձե -
 գա - նից, մու - րա - գիս չը - հա - սած:

Մարգարյան Լիզա Գուրգենի
 Ծնվել է 1935թ. Քարաբերդում: Նախնիները գաղթել են Մուշից՝ 1915թ.:
 Կրթությունը՝ ութնամյա:

Էս իմ յարը ֆռանկ է

Էս իմ յարը ֆր-ռանկ է, լե, լե, լե, լե, լե, լե,
 փու-շիս հա-րուր ը- ռանգ է, դե քե - լե, դե ցո - լա ֆի-դան յար:

Սարից իջար, ես տեսա,
 Լե, լե, լե, լե, լե, լե,
 Չէդար յար, կեննեմ փեսա,
 Դե քելե, դե ցոլա, սիրուն յար:

Արի տաննեմ Արազը,
 Լե, լե, լե, լե, լե, լե,
 Ջեբդ լցնեն չարազը,
 Դե քելե, դե ցոլա, սիրուն յար:

Խաղ ասեն ու խաղցնեն,
 Լե, լե, լե, լե, լե, լե,
 Թներ տամ ու թռցնեն,
 Դե քելե, դե ցոլա, սիրուն յար:

Հովհաննիսյան Մանյա Վազգենի
 Ծնվել է 1935թ. Լեռնակերտում: Նախնիները՝ Մուշից ու Ալաշկերտից են:
 Կրթությունը թերի միջնակարգ:

Շուշո

Պաղ ջուր պըր-նե կու-գա սա-րեն, կու - գա թա-փի մար-մանդ
 քա-րեն, չի հով-ցը-նե սըր-տիս յա-րեն, մա-րալ Շու-շո,
 ջեյ-րան Շու-շո, նա - գուկ մեջ-քիդ հեյ-րան Շու - շո:

Շուշոն կերթա դեպի մարագ,
 Մեծ բըրդընճին մեղր ու կարագ,
 Բոյին մեռնին չինար, բարակ,
 Մարալ Շուշո, ջեյրան Շուշո,
 Նազուկ մեջքիդ հեյրան, Շուշո:

Շուշոն կերթա դեմ ամրոցին,
 Ջուխտակ շամամ մըջ յուր ծոցին,
 Նեկտար դնեն սրտիս խոցին,
 Մարալ Շուշո, ջեյրան Շուշո,
 Նազուկ մեջքիդ հեյրան, Շուշո:

Առավոտյան կելնի քամին,
 Կշընգշընգա օսկե ծամին,
 Շուշոն կավլե հենց էդ պահին,
 Մարալ Շուշո, ջեյրան Շուշո,
 Նազուկ մեջքիդ հեյրան, Շուշո:

Հովհաննիսյան Վանյա Սաղաթելի
 Ծնվել է 1944թ. Նոր Կյանքում: Նախնիները խնուսից են:
 Կրթությունը՝ բարձրագույն:

Տիկին, արի ընձի լսե

Տի-կին, ա-րի ըն-ձի լը - սե, լու-սուն կո-ֆե դու մի է - փե,
 12 խա-նութ զը-նա թա-զին ա - շե, չը-նե - դե-նաս, մեր տան տի - կին:
 23 Գը-նա, ար-տա - քա-րին ա - շե, վը-նաս տը-վող օր - սին ա - շե,
 35 խա-նութ զը-նա թա-զին ա - շե, չը-նե - դե-նաս մեր տան տի - կին:
 46 Ա-րի կեղ-նի, ըն-ձի լը - սե, լու-սին դու մի կո- ֆե է - փե,
 58 շատ սի - բուն էր ա - ռավ նա - զան,
 64 մեկ կը - տոր էր, դար - ձավ հա - զար:

Հովհաննիսյան Վանյա Սաղաթելի
 Ծնվել է 1944թ. Նոր Կյանքում: Նախնիները Խճուսից են:
 Կրթությունը՝ բարձրագույն:

Տանիկը նոր ջուրն անցավ

Տա-նի - կը նոր ջուրն ան - ցավ, իմ մու - խըս մա - րեց,
 4 տա-րավ թառ-լան բա - լե - - - - - ս,
 7 դըռ-նե-րը շա րե - - - - - ց, ա-ման վառ-վում են:
 10 **CODA**
 Ա - ման վառ - վու - - - - - մ են, տեղ ու
 12 ճար չու - նե - - - - - մ, էլ ինչ - պես ապ - րեմ:

Վարդի պես պահեցի,
 Մինչև մարդ էրի,
 Բարբարոս թուրքերին,
 Տվեցի գերի
 Աման, վառվում են:

Ավագյան Օֆիկ Մանասի
 Ծնվել է 1948թ. Փանիկում: Նախնիները Փանիկից են:
 Կրթությունը՝ միջնակարգ:

Բուլեղի

Այ, բու - լե-լի, բու-լե - լի, բու-լե - լի, առ-նո - դը թող վա-յե - լի, բու-լե - լի:

Գնացել ու էկել ես բուլեղի,
Ման էկել ու գտել ես բուլեղի:
Հայ բուլեղի, բուլեղի, բուլեղի,
Ջան բուլեղի, բուլեղի, բուլեղի:

Ելար, մտար մարագը, բուլեղի,
Կերար գորտի կարագը, բուլեղի:
Հայ բուլեղի, բուլեղի, բուլեղի,
Հարսանիքին է իմ յարի, բուլեղի:

Գնա-գնա գալիս եմ բուլեղի,
Ետևիցդ լալիս եմ բուլեղի:
Հայ բուլեղի, բուլեղի, բուլեղի,
Հարսանիքին է իմ յարի, բուլեղի:

Էսօր օրը կիրակի, բուլեղի,
Թող դուշմանս տրաքի, բուլեղի:
Հայ բուլեղի, բուլեղի, բուլեղի,
Ջան բուլեղի, բուլեղի, բուլեղի:

Էս ինչ անուշ դայդա է, բուլեղի,
Թագա սեր ու սավդա է, բուլեղի:
Հայ բուլեղի, բուլեղի, բուլեղի,
Ջան բուլեղի, բուլեղի, բուլեղի:

Անցա պատի օլորը, բուլեղի,
Բռնեցի նախշուն լորը, բուլեղի:
Հայ բուլեղի, բուլեղի, բուլեղի,
Հարսանիքին է իմ յարի, բուլեղի:

Կանաչել են արտերը, բուլեղի,
Շատացել են դարչդերը, բուլեղի:
Հայ բուլեղի, բուլեղի, բուլեղի,
Հարսանիքին է իմ յարի, բուլեղի:

Խնձոր քցի՝ ֆռֆռաց, բուլեղի,
Թուշող պաչի՝ մռմռաց, բուլեղի:
Հայ բուլեղի, բուլեղի, բուլեղի,
Ջան բուլեղի, բուլեղի, բուլեղի:

Աղամանի աղը տես, բուլեղի,
Մունդառ բերնիդ խաղը տես, բուլեղի:
Հայ բուլեղի, բուլեղի, բուլեղի,
Ջան բուլեղի, բուլեղի, բուլեղի:

Ալեքսանյան Ցողիկ Շահենի
Ծնվել է 1952թ. Հայկաձորում, բնակվում է Իսահակյան գյուղում:
Նախնիները Կարսից են: Կրթությունը՝ միջնակարգ:

Օրոք

Օ-րոք, օ-րոք, օ-րոք, օ-րոք, օ-րոք է-նեմ, օ-րոք, օ-րոք, է-նեմ, օ-

րոք է-նեմ օ-րոք րո - ցին, բուն կը-տա-նի ա - նուշ բա - լին, նա-նիկ

է-նե ա-նուշ բա-լես, քը-նի, քը-նի, շուտ մե-ծա-նաս, մե-զի պի - տա-նի մարդ

դառ-նաս, օ - րոք է-նեմ, օ - րո-րո-ցին իմ ա-նուշ

բա-լին, նա-նիկ, նա-նիկ նա - նիկ:

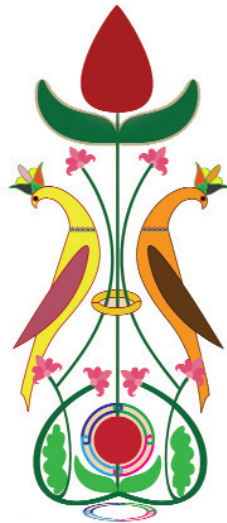
Հովհաննիսյան Մանյա Վազգենի
Ծնվել է 1935թ. Լեռնակերտում: Նախնիները՝ Մուշից ու Ալաշկերտից են:
Կրթությունը՝ թերի միջնակարգ:

Նշանդրեքի երգ

Ան-նը-ման աղ-ջիկ աչ-քըդ լույս, է-սօր քեզ նը - շան են ա - րեյ,
 4 ու-րա-խա - ցիր ով սի-րուն կույս, մա-տիդ գառ նը - շան են ա - րեյ:
 7 ու-գա-ծըդ բա-նը կա-տար - վել է, է-կող գը-նա - ցող դա-դա-րել է
 10 տուն ու տե - ղը գար-դար - վել է, մա-տիդ գառ նը - շան են ա - րեյ:

ճավոշյան Անահիտ Արտաշեսի
 Ծնվել է 1956թ. Փանիկուն: Նախնիները Կարինից են:
 Կրթությունը՝ միջնակարգ:

Աշխարհումս ես մեկ այգի ունեցա

Աշ-խար-հու-մըս ես մեկ այ-գի ու նե - ցա, ծառ-նե - թըս ող-բա-լով,
 4 այ-գե - պա-նը խեղճ, մը - տա այ-գիս ան-տուն, ա-վե-րակ տե-սա,
 7 վար - դը, մա - նու - շա-կը ու շու - շա-նը խեղճ:
 10 Ես մի ձայն լը - սե ցի, շատ ող-բա-լի է, տե-սա, որ
 14 սո - խակն է ող-բում լա-լա-գին: Բը-նի չորս բո - լո - թը
 17 օ-ձը ման գու-կար մայ-րը բը - նից թը ծակ, ձա- գուկ - նե - թը խեղճ,
 21 թա-գը մը-նաց գա-հին սը-գա-լով, լա - լով, սի-րե - լի հայ -
 24 ռի - կըս, հնձ կըս - կիծ տա - լով, սի-րա-տուն մայ - ռի- կիս
 27 հե - տե - վից լա-լով, պի - տի մըս-նեմ գե- թեզ - մանս ող- բա - լով:

Ավագյան Օֆիկ Մանասի
 Ծնվել է 1948թ. Փանիկուն: Նախնիները Փանիկից են:
 Կրթությունը՝ միջնակարգ:

Էս աշխարհն էլ երագի պես

5 Էս աշխարհն էլ երագի պես, ես էլ մեկ անց - վոր եմ, կերթամ,
 9 ուսու- մից տը - կար եմ էս - պես, մա-հըս է - կավ, թող-նիմ կերթամ:
 12 Գիտ-մա-կան - ներ հաս-կա - ցել են, ումն է աշ - խարհն
 14 ի - մա - ցել են, բո-լորն է - կել
 գը-նա - ցել են, ես էլ մեկ անց - վոր եմ, կեր - թամ:

Ճավոռյան Անահիտ Արտաշեսի
 Ծնվել է 1956թ. Փանիկուն: Նախնիները Կարինից են:
 Կրթությունը՝ միջնակարգ:

Արի տանեմ Արագը

5 Ա - ռի, տա- նեմ Ա - ռա - գը, վա-խե-նամ քը - նիմ, քը-նով ըն - գը - նիմ,
 8 գյո - գա-լըս անց - նի, չի - մա - նա: Վա - խե-նամ քը - նիմ
 քը - նով ըն - գը - նիմ գյո - գա - լըս անց - նի չի - մա - նա:

Ջերդ լցնեմ չարագը,
 Վախենամ քնիմ,
 Քնով ընզընիմ,
 Գոգալս անցնի, չիմանա:

Ես ինչ անեմ, դու արիդ,
 Վախենամ քնիմ,
 Քնով ընզընիմ,
 Գոգալս անցնի, չիմանա:

Ջոռով սիրո տեր արիդ,
 Վախենամ քնիմ,
 Քնով ընզընիմ,
 Գոգալս անցնի, չիմանա:

Սմբատյան Սվետլանա Վաղարշակի
 Ծնվել է 1942թ. Քարակերտում, բնակվում է Իսահակյան գյուղում:
 Նախնիները՝ Սարակապից են: Կրթությունը՝ 7-ամյա:

Ծերություն

Ան-ցա, գը - ըի, սըր-տիս վառ հու - ըը, գը-նում էր աչ - քե-րիս
 9 ջու - ըը, չի գա - լիս տես - նո - ղի
 13 դու - ըը, ան-տեր մը - նաս դու ծե - ղու - թյուն:

Էլ չեմ կարող խմել արաղ,
 Որ հետներդ կանչեմ ես խաղ,
 Սրտիս վրա թողեցիր դարդ,
 Անտեր մնաս դու, ծերություն:

Էլ ինչ կանեմ կարմիր արև,
 Սպիտակել է մազերս սև,
 Կողքովս կանցնին, չեմ տա բարև,
 Պատճառը դու ես, ծերություն:

Մանուկյան Թամար Գուրգենի
 Ծնվել է 1966 թ.: Նախնիները Սպանդարյանից են:
 Կրթությունը՝ միջնակարգ:

Չան գյուղում

Համ-բարձ-ման ի - բան օ - ըը, ջան գյու - լում, ջան, ջան,
 5 դը - դըր - դունն ըն - կալ ձո - ըը, ջան ծա - դիկ ջան, ջան:

Հովհաննիսյան Մանյա Վազգենի
 Ծնվել է 1935թ. Լեռնակերտում: Նախնիները՝ Մուշից ու Ալաշկերտից են:
 Կրթությունը՝ թերի միջնակարգ:

Կլոր գյուղնա բախան

Կլ-որ գյու-նա բա - խան, կլ-որ գյու-նա բա - խան, հար-սը մը-նա
 11 տու - նը, հար-սը մը-նա տու - նը, կե-սուրն էր-թա քաղ - հան:

Սմբատյան Սվետլանա Վաղարշակի
 Ծնվել է 1942թ. Քարակերտում, բնակվում է Իսահակյան գյուղում:
 Նախնիները՝ Սարակապից են: Կրթությունը՝ 7-ամյա: